

บนเส้นทางของการเป็นฟุตบอลแฟนคลับ: ศึกษกรณีสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด¹

On the Way to be a Football Fanclub:
A Case Study of MuangThong Nongjorg United

สาชชล ปัญญชิต* และปรชชา ควอินทร์พนธ์**

Saichol Panyachit and Preecha Kuwinpant

บทคัดย่อ

ท่ามกลางสังคมสมัยใหม่ กิจกรรมหรือวัฒนธรรมที่อยู่ห่างไกลในเรื่องพื้นที่ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสารและถ่ายทอดมายังอีกพื้นที่หนึ่งแต่อย่างใดเพราะปัจจุบันเทคโนโลยีมีความทันสมัยจนสามารถถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารมาถึงอีกซีกโลกหนึ่งได้อย่างรวดเร็ว ปรัชการณฟุตบอลแฟนคลับที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการรับวัฒนธรรมการชม การเชียร์ การจัดตั้งองค์กรทางการกีฬาเช่นในสังคมต่างประเทศ ส่งผลให้ในปัจจุบันกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยได้พัฒนาไปสู่การสร้างกลุ่มเพื่อเป็นกำลังให้กับสโมสรฟุตบอลในรายการแข่งขันไทยพรีเมียร์ลีก เพราะฉะนั้นการศึกษาคั้งนี้จึงพยายามอธิบายกระบวนการเกิดขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่ในฐานะกลุ่มทางสังคมรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับภาวะสมัยใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความเจริญทางเทคโนโลยีและการพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในปัจจุบัน

การศึกษาคั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้ศึกษาเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Purposive Sampling) โดยเลือกจากสมาชิกกลุ่มแฟนคลับของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มไม่ต่ำกว่า 1 ปี และส่วนหนึ่งก็ได้เลือกผู้ร่วมจัดตั้งกลุ่มแฟนคลับขึ้นมาเป็นจำนวนทั้งสิ้น 10 คน นอกจากนี้ยังสัมภาษณ์ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสโมสรเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสโมสรให้ครอบคลุมมากขึ้นโดยได้แยกย่อยประเด็นในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้ (1) ประเด็นของการจัดตั้งกลุ่มและองค์กรของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด (2) ประเด็นของเรื่องกิจกรรมและการแสดงออก และ (3) ประเด็นเรื่องพื้นที่และทุน ทั้งนี้ในประเด็นนี้จะเกี่ยวข้องกับทุนในรูปแบบต่างๆทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สัญลักษณ์

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้เป็นผู้ติดตามการชมฟุตบอลลีกต่างประเทศอยู่ก่อนแล้วแต่การที่เลือกจะเป็นแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ก็มีปัจจัยที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ เรื่องท้องถิ่นนิยม ความชื่นชอบการทำงานอย่างเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสโมสร เป็นต้น ทั้งนี้ปัจจุบันกลุ่มดังกล่าวมีการดำเนินกิจกรรมด้วย

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่องฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่: ศึกษากรณีสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด

* นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

** รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขามานุษยวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

ตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เช่น การรวมตัวเพื่อแข่งขันฟุตบอลของสมาชิกในกลุ่ม การทำบุญประจำปี การซื้อร้องเพลงเชียร์ของสโมสร ซึ่งส่งผลให้สมาชิกมีความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นและสามารถให้ความช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมที่สโมสรจัดขึ้นได้อย่างเต็มที่ จนสามารถกล่าวได้ว่ากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเขต เป็นเหมือนทุนทางสัญลักษณ์และทุนทางวัฒนธรรมของสโมสรที่สามารถดึงดูดสื่อสารมวลชน และกลุ่มผู้สนใจฟุตบอลให้เข้ามาติดตามสโมสรแห่งนี้ได้

คำสำคัญ: ฟุตบอลแฟนคลับ สังคมไทยสมัยใหม่ ทุนทางวัฒนธรรม สนาม

Abstract

Amidst today's modern society, the fact that an activity or culture of one community is spatially remote from that of other places is no longer a problem in terms of communication because nowadays technology has been so developed that the transmission of information from one location to the other side of the world has been much faster than before. The phenomenon of 'football fanclub' in Thailand is an activity partly resulted from the influx of the culture of watching, cheering, and organizing sports organizations from abroad. As a result, the groups of football fanclub in the Thai society these days have developed into sponsors of football clubs competing in the Thai Premier League. This study, therefore, tries to explain the emergence of the groups of football fanclub in the modern Thai society as a form of social groups—relevant to modernity, especially in terms of technological advance and the development of capitalist economy today.

The researcher chose the sample by the means of purposive sampling. The sample was selected from the fanclub members of Muangthong Nongjorg United with over-one-year membership. Part of the sample was the 10 co-founders of the fanclub. Moreover, the executive and the staff of Muangthong Nongjorg United were also interviewed so as to draw out the information about the football club more comprehensively. The issues regarding the data collected from the sample are subdivided as follows: (1) the issue of the formation of groups and organizations of the fanclub members of Muangthong Nongjorg United; (2) the issue of activities and expression of the fanclub members; and (3) the issue of space and capital (various forms of capital: economic, social, and symbolic).

The study found that the group of football fanclub of Muangthong Nongjorg United has already been the audience of foreign football leagues. However, there are different factors causing them to become the fanclub of this football club: for example, localism, the professional managerial skills of the club's executive, and so on. Nowadays, such a group has organized its own activities regularly and continuously: friendly football matches, annual merit making, rehearsing singing the cheering songs of the football club. These activities have strengthened the relationship between the fanclub members and helped fully support the main activities organized by the football club. It can be said, then, that the group of football fanclub of Muangthong Nongjorg United is like symbolic capital and cultural capital of this

football club—by attracting the attention of the mass media and football fans to follow the affairs of this football club.

Keywords: Football Fanclub, Modern Thai Society, Cultural Capital, Field

บทนำ

สังคมมนุษย์ตั้งแต่ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 15 ได้รับการขนานนามว่าเป็น “ยุคสังคมประเพณี” เพราะรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเน้นการให้ความสำคัญกับโครงสร้างทางสังคมและ ความเชื่อทางศีลธรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันศาสนาเป็นหลัก ทำให้ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงช่วงเวลาสุดท้ายของชีวิตจะมีความสัมพันธ์กับสถาบันศาสนาจนอาจกล่าวได้ว่าสถาบันศาสนามีความสำคัญต่อการวิถีชีวิตของคนในสังคม นอกจากนั้นการที่ต้องปฏิบัติตามกรอบของประเพณีและวัฒนธรรมยังมีผลต่อการดำเนินชีวิตด้านอื่นๆ ด้วย เช่น การเล่นกีฬาหรือการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนซึ่งถูกจำกัดอยู่ในกรอบของความสัมพันธ์ที่จะต้องไม่ทำให้สังคมเสื่อมเสีย ส่งผลให้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกีฬาในสังคมยุคนั้นจะถูกกำหนดให้อยู่เฉพาะในกรอบชนชั้นทางสังคม ทั้งนี้เพื่อตอบสนองรูปแบบการจัดระเบียบทางสังคมที่มีความเคร่งครัดต่อกรอบทางสังคมประเพณีและวัฒนธรรมอันดั้งเดิม อย่างไรก็ตามการที่สังคมมีความพลวัตทำให้เกิดพัฒนาการทางความคิดและปรับเปลี่ยนรูปแบบความสัมพันธ์ของคนในสังคม รวมทั้งมีการกำหนดโครงสร้างทางสังคมให้เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะฉะนั้นท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมดังกล่าวจึงมีความพยายามค้นหาความรู้ใหม่ จนเกิดการพัฒนาวិทยาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ส่งผลให้เกิดการสร้างคุณค่าทางความรู้และวิทยาการรูปแบบใหม่ขึ้นในสังคม โดยเฉพาะในช่วงศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ถือได้ว่าองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะความรู้ดังกล่าวได้สร้างรูปแบบการผลิตที่เน้นอุตสาหกรรม มีการนำระบบเทคโนโลยีเพื่อการผลิตสินค้าและการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้จนกล่าวได้ว่าสังคมปัจจุบันที่มีระบบเทคโนโลยีอันทันสมัยก็เป็นผลส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนผ่านจากสังคมประเพณีดั้งเดิมเข้าสู่ **สังคมสมัยใหม่**

เช่นเดียวกับสังคมอื่นๆ ทั่วโลก สังคมไทยเองมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตให้เป็นอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการพยายามพัฒนาภูมิปัญญาทางการเกษตรของสังคมไทยในอดีตให้มาเป็นอุตสาหกรรมเกษตรที่ใช้ระบบเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้แรงงานไทยสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก นอกจากนั้นสังคมสมัยใหม่ยังส่งผลให้วิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปเพราะได้ผลิตรบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆที่มีความทันสมัย จนคนในสังคมปัจจุบันสามารถติดต่อสื่อสารได้สะดวกขึ้นอีกทั้งยังสามารถแลกเปลี่ยนกิจกรรมหรือวัฒนธรรมกับสังคมอื่นๆได้อย่างรวดเร็วโดยไม่มีเส้นพรมแดนระหว่างสังคมปิดกันอีกต่อไปจากการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิตนี้ ทำให้เกิดการพัฒนากลุ่มทุนทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาว่างหรือพักผ่อนของคนในสังคมที่เป็นรูปธรรมและหลากหลายรูปแบบซึ่งหนึ่งในนั้นคืออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการชมกีฬาฟุตบอล

วัฒนธรรมการชมฟุตบอลในสังคมไทย เริ่มครั้งแรกจากการถ่ายทอดสดฟุตบอลโลกปี พ.ศ.2509 หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2510 ก็ได้มีการถ่ายทอดแบบแข่งขันฟุตบอลลีกของประเทศอังกฤษ (เนชั่นแนล ปะระกอบกิจ, 2545: 50) จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2532 ได้เกิดเคเบิลทีวีที่ทำการถ่ายทอดสดการแข่งขัน ผนวกกับสื่อประเภทหนังสือพิมพ์ในเครือสยาม สปอร์ต และรายการวิทยุ F.M. 99 Sport Radio ที่มีเนื้อหาของรายการส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับกีฬาฟุตบอล ซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากในผู้สนใจกีฬาฟุตบอล จนส่งผลให้สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยได้มีการผลักดันให้เกิดการจัดการแข่งขันฟุตบอลอาชีพของไทยขึ้นมาในปี พ.ศ.2539 ซึ่งในระยะแรกของการจัดการแข่งขันฟุตบอลไทย

ลีก (Thailand Football League) ยังไม่ได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้ชมมากนัก จนกระทั่งในฤดูกาลแข่งขัน พ.ศ. 2551 ถึง 2552 ที่สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยส่งเสริมให้สโมสรฟุตบอลต่างๆ พัฒนารูปแบบการแข่งขันให้ตอบสนองต่อระบบอุตสาหกรรมกีฬามากขึ้น เช่น กำหนดให้คุณภาพสนามและรูปแบบการจัดการแข่งขันต้องได้มาตรฐานตามที่สมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชีย (AFC) กำหนด การสร้างทีมฟุตบอลประจำจังหวัด การพัฒนาสินค้าประจำสโมสร เป็นต้น ทำให้รูปแบบการจัดการแข่งขันมีมาตรฐานใกล้เคียงกับฟุตบอลต่างประเทศมากขึ้นส่งผลให้มีผู้ชมการแข่งขันฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีกมีจำนวนมากขึ้นอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน

จากการที่สโมสรฟุตบอลเข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลไทยพรีเมียร์ลีก (Thailand Football Premier League) ในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการจัดองค์กรทางธุรกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพด้านการจัดแข่งขัน ส่งผลให้เกิดการนำรูปแบบการโฆษณาประชาสัมพันธ์ทั้งการแข่งขันและสินค้าของสโมสรผ่านช่องทางทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และเว็บไซต์อย่างเป็นทางการของสโมสร จนกล่าวได้ว่ากีฬาฟุตบอลได้ถูกกระบวนการของเศรษฐกิจทุนนิยมแปรเปลี่ยนให้สามารถสร้างเป็นมูลค่าทางสินค้าได้ สอดคล้องกับที่ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2544) กล่าวว่าอุตสาหกรรมกีฬาได้ทำให้ผู้ชมในฐานะคนรับความบันเทิงติดตามและบริโภคกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นผ่านกระบวนการแปรวัฒนธรรมเป็นสินค้า (Commodification) กระบวนการพาณิชย์ยานุวัต (Commercialization of Culture) กระบวนการเทคโนโลยียานุวัต (Technologization of Culture) กระบวนการโทรทัศน์ยานุวัต (Televisionization) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงอย่างไร้พรมแดนทางสังคม จนทำให้วัฒนธรรมการชมฟุตบอลในสังคมต่างๆ ผูกโยงกับสินค้าและบริการทางธุรกิจ จนได้กลายเป็นกีฬาโลก (Global Sport) เพราะการบริโภคสินค้าไม่ได้เป็นเพียงการใช้ผลิตภัณฑ์ (Product) เท่านั้น แต่ยังเป็นการหยิบยืมวัฒนธรรมของกระบวนการสร้างผลิตภัณฑ์มาเป็นตัวผู้บริโภคด้วย เช่น การรับชมกีฬาฟุตบอลจากต่างประเทศก็ทำให้สังคมไทยรับรูปแบบวัฒนธรรมการเชียร์ การผลิตสินค้าที่ระลึกหรือการใช้นักกีฬาเป็นตัวแทนของการโฆษณาประชาสัมพันธ์กิจกรรมและสินค้ามาด้วย

สำหรับช่องทางสื่อสารหลักของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ทจะเกิดขึ้นผ่านเว็บไซต์อย่างเป็นทางการของสโมสร (<http://www.mtutd.tv>) ที่เป็นช่องทางที่สามารถติดตามข่าวสารและกิจกรรมของสโมสร นอกจากนั้นแล้วสมาชิกของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจะมีเว็บบอร์ดของแฟนคลับ (<http://www.mtufc.net>) ซึ่งผู้สนใจต้องผ่านกระบวนการสมัครสมาชิกก่อน จึงสามารถเข้าไปแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองที่มีต่อประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ทได้ โดยในพื้นที่ดังกล่าวส่วนมากจะมีการพูดคุยเกี่ยวกับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ทในแง่มุมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ข้อมูลของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ การให้กำลังใจนักฟุตบอลรวมทั้งเป็นสนาม (field)² ของการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของสโมสร นักฟุตบอล และสมาชิกแฟนคลับ ทำให้เว็บไซต์แห่งนี้มีความสำคัญอย่างมากในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเป็นพื้นที่ทางสังคมของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ท รวมทั้งยังสร้างให้เกิดกระบวนการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่สำคัญของคนกลุ่มต่างๆ ที่เป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเข้าด้วยกัน การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ท ในสังคมได้สะท้อนมิติของการก่อตั้งองค์กรทาง

² สนาม (Field) ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสถาบันในการสร้างพื้นที่ให้เกิดปฏิบัติการภายใต้ระบบคุณค่าและความหมายทางสังคมหนึ่งๆ สนามจึงเป็นเขตแดนของการต่อสู้ เป็นปริมาตรของการแข่งขันแย่งชิงทรัพยากร หรือแม้กระทั่งเป็นแหล่งของการต่อสู้เพื่อการยึดพื้นที่ รวมไปถึงการขยายขอบเขตอำนาจเหนือพื้นที่นั้นด้วย Bourdieu ใช้คำอุปมาในการอธิบายอาณาบริเวณดังกล่าวว่า เป็น "สนามของการเล่นเกม" การแข่งขันกันนั้นไม่เพียงแต่การเอาชนะคู่แข่งเท่านั้นแต่เป็นไปเพื่อที่จะครองกฎในสนามของการแข่งขัน รวมถึงเพื่อขยายพื้นที่ของการแข่งขันออกไป (Bourdieu and Wacquant, 1992: 97)

สังคมรูปแบบใหม่ผ่านสนาม(field) ที่เป็นผลผลิตของภาวะทันสมัย อันเกิดจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี การสื่อสารและการพัฒนาองค์กรทางธุรกิจที่เชื่อมโยงการดำเนินชีวิตด้านการใช้เวลาว่างและพักผ่อน จนในที่สุดได้ เป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งเสริมให้เกิดกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับขึ้นมาในสังคมไทย ซึ่งกลุ่มดังกล่าวได้สร้างกระบวนการกลุ่มที่มีการจัดระเบียบภายในและผลิตสัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ร่วมกันไม่ต่างจากวัฒนธรรมการเชียร์ฟุตบอลใน ต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น กรณีของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ทที่แฟนคลับจะใช้ สัญลักษณ์หรือการสวมใส่เสื้อเชียร์สีแดงในการร่วมเชียร์การแข่งขัน ซึ่งถือเป็นการสะท้อนภาพการรับและผลิตซ้ำ วัฒนธรรมการชมฟุตบอลต่างประเทศที่จะมีการผลิตสัญลักษณ์ประจำกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับแต่มีการปรับรูปแบบ ตลอดจนการแสดงออกให้เป็นเอกลักษณ์ที่เหมาะสมกับการติดตามการแข่งขันฟุตบอลในสังคมไทย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงพยายามอธิบายกระบวนการเกิดขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่ใน ฐานะกลุ่มทางสังคมรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับภาวะสมัยใหม่และอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าใน งานเขียนชิ้นหนึ่งของ Arjun Appadurai นักสังคมศาสตร์ที่มีงานเขียนที่โดดเด่นเกี่ยวกับสังคมสมัยใหม่ เขาได้ วิเคราะห์ถึงโลกปัจจุบันซึ่งการควบคุมในระบบข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนระบบวัฒนธรรมต่างๆ ได้ลดระเบียบลง เหตุผลประการหนึ่งเพราะการเจริญเติบโตของเทคโนโลยีได้มีส่วนช่วยให้มีการเชื่อมต่อข้อมูลและถ่ายทอดเรื่องราว ทางสังคมและวัฒนธรรมไปสู่พื้นที่ต่างถิ่นมากขึ้น ทำให้คนในสังคมสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทั้งในลักษณะเสียง ภาพและกิจกรรมต่างๆ ที่ตนเองสนใจจากทั่วทุกมุมโลกได้มากขึ้นตามไปด้วย ส่งผลประการหนึ่งคือคนในสังคม ปัจจุบันจะสามารถนำแบบแผนพฤติกรรมหรือโครงสร้างทางสังคมที่ถูกกับจริตตนเองมาเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ ของตนเองได้รวดเร็วขึ้น (Appadurai, 1997: 6) เพราะฉะนั้นในงานชิ้นนี้ผู้วิจัยจึงพยายามทำความเข้าใจการสร้าง สนาม(Field) ของกลุ่มผู้สนใจการแข่งขันฟุตบอลในสังคมไทย โดยใช้การศึกษาวิจัยเพื่อทำความเข้าใจถึงปัจจัยและ กระบวนการที่ทำให้ปัจเจกบุคคลเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ท

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมกับการเข้าเป็นสมาชิกแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ท
2. เพื่อศึกษากิจกรรม การแสดงออกตลอดจนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการชมฟุตบอลของสมาชิกแฟนคลับ สโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ท
3. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างตัวตนให้แฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ทจนกลายเป็นทุนทาง วัฒนธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้สามารถค้นหาข้อมูล เชิงลึกที่นำมาอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเน้นให้ความสำคัญกับ ทักษะของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา ดังนั้นการมองปรากฏการณ์จากทัศนะดังกล่าวจะทำให้ผู้วิจัยเข้าใจ ปรากฏการณ์ ระบบความคิด และการให้ความหมายตลอดจนคุณค่าต่อการแสดงออกได้ดียิ่งขึ้น

1. สนามของการวิจัย

การคัดเลือกสโมสรฟุตบอลเพื่อเป็นสนามของการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเจาะจง โดยมีหลักการที่ สำคัญคือเลือกพื้นที่ที่มีปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรที่เข้าร่วมการแข่งขันในรายการ

ไทยพีเรียลที่สามารสะท้อนถึงความตื่นตัวในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในมิติที่หลากหลายต่างๆ เช่น การทำกิจกรรมภายใน-ภายนอกสนาม การพัฒนาระบบการเชียร์ของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ เป็นต้น

สำหรับการเข้าสู่การทำงานภาคสนาม ผู้วิจัยเริ่มต้นตั้งแต่ช่วงการแข่งขันรายการไทยพีเรียลประจำปีการแข่งขัน 2552 กล่าวคือ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อสำรวจจำนวนและความตื่นตัวในวงการฟุตบอลไทยของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ด นอกจากนี้ผู้วิจัยยังประสานงานและติดต่อกับผู้บริหารของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดและผู้บริหารกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดเพื่อสร้างความคุ้นเคยและไว้วางใจต่อการที่ผู้วิจัยจะเข้าไปในสนามเพื่อทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เมื่อสามารถตัดสินใจและเลือกสนามการวิจัยได้อย่างชัดเจนผู้วิจัยได้เริ่มต้นเขียนแนวคำถาม (Guideline) เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ทั้งนี้เมื่อเข้าสู่สนามของการวิจัยแล้วผู้วิจัยพบว่าแนวคำถามในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นจะเป็นประโยชน์อย่างสูงสุดเมื่อมีการปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นไปตามสถานการณ์

เมื่อผู้วิจัยเข้าสู่การทำงานภาคสนามอย่างจริงจังนั้น ผู้วิจัยพบว่าการที่เข้าไปร่วมกิจกรรมตั้งแต่การเข้าชมฟุตบอลการแข่งขันในสนามโดยผู้วิจัยเข้าชมการแข่งขันครบทุกด้านของที่นั่ง³ (ทุกมุมสแตนด์เชียร์) การร่วมกิจกรรมพัฒนาระบบการเชียร์ การร่วมกิจกรรมของชมรมต่างๆ จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจมุมมองในระดับชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยที่มีต่อปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยทำการศึกษายู่ การทำงานภาคสนามของผู้วิจัยเป็นไปอย่างต่อเนื่องถึงฤดูกาลแข่งขัน 2553 ซึ่งเกิดเหตุการณ์ตึงเครียดระหว่างแฟนบอลของสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดและสโมสรการทำเรือแห่งประเทศไทยส่งผลให้การทำงานภาคสนามของผู้วิจัยต้องมีความระมัดระวังในการแฝงตัวเข้าไปเป็นคนในซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมากขึ้น อย่างไรก็ตามท่ามกลางความวิตกกังวลในการเข้าถึงข้อมูลด้านต่างๆภายหลังเกิดความรุนแรงภายในสนามฟุตบอลขึ้น ผู้วิจัยได้พบกับสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจำนวนหนึ่งซึ่งมีความไว้วางใจผู้วิจัยเนื่องจากความคุ้นเคยและความช่วยเหลือซึ่งมีต่อกันในเหตุการณ์ความรุนแรงดังกล่าว ทำให้ตลอดระยะเวลาของการแข่งขันฟุตบอลรายการไทยพีเรียล 2553 ผู้วิจัยเป็นที่ไว้วางใจในความเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ ทั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้ปกปิดสถานภาพของความ เป็นนักวิจัยแต่อย่างใดทำให้ในหลายกรณีผู้วิจัยได้รับคำเชิญชวนให้เข้าร่วมสังเกตการณ์กิจกรรมอย่างไม่ได้เตรียมการวางแผนไว้ล่วงหน้า เช่น การนัดหมายจัดเลี้ยงที่บ้านของแกนนำกองเชียร์ การนั่งรถกระบะหรือรถตู้ที่สมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ไปเชียร์ฟุตบอลที่ต่างจังหวัดร่วมกัน เป็นต้น การเข้าร่วมกิจกรรมที่มีลักษณะต้องอาศัยความเป็นคนในเช่นนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจธรรมชาติของปรากฏการณ์ รวมทั้งวิถีชีวิต การให้ความหมายต่อระบบคุณค่า เครือข่ายทางสังคมของสนาม (Field) ในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ดมากขึ้น

2. การวิเคราะห์และตีความข้อมูล

Marshall and Roseman (1989, อ้างถึงในชาย โพธิสิตา, 2550: 359) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพไว้ว่าเป็นกระบวนการจัดระเบียบ หาโครงสร้าง และหาความหมายของข้อมูลที่เรารวบรวมมา

³ การแฝงตัวอยู่ในกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับทุกด้านของสนามที่นั่ง ส่งผลให้ผู้วิจัยเข้าใจความแตกต่างของระดับอารมณ์ร่วม ตลอดจนรูปแบบการเชียร์ที่แตกต่างกันออกไป เช่น กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่ต้องการยืนและร้องเพลงเชียร์ตลอดการแข่งขันจะรวมตัวกันที่ทิศใต้ของสนามแข่งขัน ขณะที่ที่นั่งฝั่งทิศอื่นของอัฒจันทร์ก็จะมีรูปแบบของร่วมร้องเพลง ส่งเสียงที่กำลังใจและการเชียร์ที่แตกต่างกันออกไป เป็นต้น

ซึ่งเป็นกระบวนการที่ยากและละเอียดอ่อนไม่มีขั้นตอนชัดเจนต้องใช้เวลามากและต้องการความคิดสร้างสรรค์มาก
ด้วย สำหรับกระบวนการวิเคราะห์และตีความข้อมูลนั้นผู้ศึกษาใช้องค์ประกอบหลัก 3 ขั้นตอนดังนี้

2.1 การจัดระเบียบข้อมูล(Data Organizing) คือการที่ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องปรากฏการณ์
การเกิดขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ โดยผู้วิจัยได้จัดระเบียบข้อมูลตามหมวดหมู่ตั้งแต่เรื่องของข้อมูลสโมสร การ
จัดตั้งกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เป็นต้น เพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างเป็นระบบ
และลดความสับสนของข้อมูลที่มีจำนวนมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ การวิจัย
เชิงเอกสารและการสังเกตตลอดระยะเวลาของการศึกษาภาคสนาม ขณะเดียวกันผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตประกอบเป็น
บันทึกช่วยจำสำหรับการเก็บข้อมูลในครั้งต่อไป ส่งผลให้เมื่อกลับมาทบทวนข้อมูลทั้งหมดเพื่อการเขียนรายงาน
ฉบับสมบูรณ์สามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว

2.2 การแสดงข้อมูล(Data Display) สำหรับในการแสดงข้อมูลนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์และตีความ
ปรากฏการณ์ที่เข้าไปศึกษาวิจัยและนำเสนอผลการวิจัยผ่านการพรรณนาซึ่งได้มีการเชื่อมโยงข้อมูลที่จัดระเบียบเข้า
ด้วยกันตามกรอบแนวคิด

2.3 การหาข้อสรุป การตีความและตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็นของผลการวิจัย (Conclusion,
Interpretation and Verification) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่ศึกษาจาก
ปรากฏการณ์มานำเสนอข้อค้นพบและสามารถสรุปเนื้อหารายละเอียดในเรื่องที่ศึกษาเพื่อสามารถนำมาเขียน
รายงานการวิจัยเพื่อต่อยอดความรู้ให้กับสังคมได้รับรู้และศึกษาต่อไปโดยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิด และทฤษฎี
ทางสังคมวิทยาที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าได้แก่แนวคิดสังคมสมัยใหม่ แนวคิดจิตสำนึก
ร่วม ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ แนวคิดสนาม และทุน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยพบว่ากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเด็จะมีลักษณะทางสังคม
และวัฒนธรรมร่วมกัน 8 ประการสำคัญดังต่อไปนี้

1. **ชอบกีฬาฟุตบอลมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง** ไม่ว่าจะเป็นคนที่อยู่ในช่วงอายุหรือเพศใดก็ตาม ผู้วิจัย
พบว่ากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับกลุ่มนี้ไม่ได้เริ่มสนใจฟุตบอลจากการรู้จักกับสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเด็ แต่อาจ
มีความแตกต่างในเรื่องของประสบการณ์และการเรียนรู้ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับฟุตบอล เช่น เป็นนักกีฬาฟุตบอล
ชอบดูฟุตบอลต่างประเทศ ชอบดูฟุตบอลไทย เป็นต้น เพราะฉะนั้นกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจะมีความเข้าใจกฎกติกา
วินัยการเชียร์ วัฒนธรรมที่ดีของการอยู่ในสังคมกีฬา จึงทำให้การพัฒนาของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

2. **มีทุนทางเศรษฐกิจ**⁴ ความหมายของการมีทุนทางเศรษฐกิจในที่นี้คือมีความสามารถในการสนับสนุน
การเข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเพราะการที่จะเข้ามาอยู่ในกลุ่มได้ อย่างน้อยต้องเป็นกลุ่มแฟน
ฟุตบอลที่ตามเชียร์อย่างสม่ำเสมอทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด รวมทั้งการซื้อสินค้าที่ระลึกต่างๆ ยังไม่นับรวม
ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ถึงแม้ว่าผู้วิจัยจะปฏิเสธว่ากลุ่มฟุตบอลแฟนคลับส่วนมากเป็นคนที่

⁴ ผู้วิจัยแนะนำให้ผู้สนใจในประเด็นและความหมายเกี่ยวกับคำว่า “ทุน” ในมิติต่างๆ อ่านงาน “ Bourdieu, P. (1977). *Outline of A Theory of Practice*. Cambridge: Cambridge University Press. “ เพิ่มเติม ทั้งนี้สำหรับความหมายของคำว่าทุนทางเศรษฐกิจ, ทุนทางสัญลักษณ์, ทุนทางวัฒนธรรม ในงานเขียนชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยความหมายจากหนังสือดังกล่าวเป็นหลักเช่นกัน

ฐานะดีแต่ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับต้องมีความพร้อมในการเสียสละเงินจำนวนหนึ่งในการติดตามทีมฟุตบอลที่ตนเองรักและชื่นชอบ

3. สามารถพัฒนาทุนทางสัญลักษณ์ขึ้นมาได้ร่วมกัน ความหมายคุณสมบัติที่ทำให้บุคคลหรือกลุ่มมีการแสดงออกที่เหนือกว่าคนทั่วไปในสังคม ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการตีความในกลุ่มสมาชิกในสังคมที่มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเดียวกัน จึงจะเข้าใจคุณค่าของทุนทางสัญลักษณ์ได้อีกมิติหนึ่งทุนทางสัญลักษณ์เป็นการสร้างความแตกต่างทางสังคมผ่านกระบวนการที่ทำให้มีลักษณะพิเศษเฉพาะเหนือกว่าคนอื่น ๆ ในสังคม และการที่สโมสรฟุตบอลมีกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเป็นการแสดงออกถึงทุนทางสัญลักษณ์แบบหนึ่งว่ามีผู้ให้การสนับสนุนและยังเป็นที่ยอมรับจากคนที่สนใจฟุตบอล ซึ่งทำให้สโมสรฟุตบอลต่างๆสามารถสร้างมูลค่าได้ด้วยการขายสินค้าหรือหาผู้สนับสนุนทางธุรกิจที่เห็นศักยภาพในการขยายฐานทางธุรกิจจากแฟนคลับหรือกลุ่มผู้ชมฟุตบอลทั่วไปให้เพิ่มมากขึ้นได้

4. มีความต้องการให้การแข่งขันฟุตบอลอาชีพและฟุตบอลทีมชาติไทยพัฒนามากขึ้น กล่าวคือกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ทมีความต้องการให้ฟุตบอลไทยทั้งระดับสโมสรและทีมชาติพัฒนาไปอยู่แถวหน้าของเอเชีย ซึ่งถือว่ามีความแตกต่างจากเป้าหมายของกลุ่มแฟนบอลทั่วไปที่ต้องการให้ทีมชาติไทยไปฟุตบอลโลกและสโมสรของไทยสามารถมีมาตรฐานเทียบเท่ายุโรป เหตุผลที่ทำให้เป็นเช่นนั้นเพราะกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจะมีความเข้าใจถึงปัจจัยและขั้นตอนที่จะนำไปสู่เป้าหมายระดับสูงขนาดนั้นได้ ส่งผลให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับกลุ่มนี้จึงเห็นว่าการฟุตบอลไทยยึดแบบญี่ปุ่นหรือเกาหลีใต้ (J SK model) เพราะมีสภาพร่างกายตลอดจนรูปแบบการพัฒนาและวัฒนธรรมของคนในสังคมคล้ายคลึงกับสังคมไทยมากกว่า

5. ชอบบรรยากาศการเชียร์ฟุตบอลที่แสดงถึงพลังของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ทจะให้ความสำคัญกับการเชียร์ 90 นาทีไม่มีหมด ซึ่งเป็นเหมือนสัญลักษณ์และข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ ที่จะยืนเพื่อร้องเพลงเชียร์ไปตามท่วงทำนองที่แกนนำให้สัญญาณ เพราะฉะนั้นกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้จึงมีความภูมิใจกับการแสดงออกในลักษณะนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากถือเป็นการสร้างเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของสโมสรแห่งนี้ออกไปสู่สาธารณะ ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้กับสโมสรอีกด้วย

6. ติดตามสื่อสารมวลชนด้านกีฬาเป็นประจำ การติดตามข่าวสารทั่วไปถือเป็นเรื่องปกติธรรมดาของคนในสังคม แต่สำหรับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับแล้วจะมีหนังสือพิมพ์ วิทยุ รายการโทรทัศน์หรือเว็บไซต์ที่ทำขึ้นมาเฉพาะสำหรับตอบสนองความต้องการผู้ที่ชื่นชอบกีฬาฟุตบอล ซึ่งกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับส่วนใหญ่จะมีช่องทางที่ติดตามอยู่เป็นประจำขึ้นอยู่กับความสะดวกของช่วงเวลาและความต้องการข้อมูลข่าวสารในขณะนั้น

7. มีกิจกรรมที่ทำกับกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับเป็นประจำ กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก ยูไนเต็ทจะมีกิจกรรมที่แยกทำตามความสนใจและช่วงเวลาที่เหมาะสมของแต่ละคนที่จะสะดวกในการเข้าร่วม เพราะฉะนั้นจากที่กล่าวไปในข้างต้นจึงส่งผลให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับจะเลือกทำกิจกรรมตามที่ตนเองชื่นชอบและสะดวก เช่น กลุ่มวัยรุ่นอาจเลือกเตะฟุตบอลประจำสัปดาห์ร่วมกัน กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับอาวุโสจะร่วมกิจกรรมแบดมินตันหรือตีกอล์ฟ เป็นต้น แต่ผู้วิจัยพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกขาประจำของชมรมหรือกิจกรรมที่อยู่ภายใต้การร่วมมือจัดตั้งของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรนี้

8. มีส่วนสำคัญในการสร้าง “ทุนทางวัฒนธรรม” ให้กับสโมสรฟุตบอลแห่งนี้ ทุนทางวัฒนธรรมในที่นี้หมายถึงสิ่งหล่อหลอมให้บุคคลหรือกลุ่มคนมีคุณสมบัติติดตัวที่เอื้อให้นำไปสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ โดยทุนลักษณะนี้จะแสดงออกผ่านพฤติกรรมที่ผ่านการปลูกฝังมาตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งอาจเป็นการรับรู้หรือเรียนรู้จากภูมิหลังทาง

สังคมหรือในสถาบันการศึกษาที่เคยเข้ารับการเล่าเรียน และการที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้ โดยเฉพาะกิจกรรมในสนามของความสัมพันธ์ต่างๆที่สมาชิกได้เข้าไปร่วมกัน ส่งผลให้ที่ผ่านมามีภาพลักษณ์ที่น่าเสนอสู่สาธารณชนของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับถือเป็นจุดขายที่สามารถประชาสัมพันธ์และสร้างกระแสให้เกิดความสนใจในกลุ่มผู้ชมฟุตบอลได้ การที่กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้วางแนวทางการพัฒนาระบบการเชียร์ของตนเองภายใต้แนวทางต้องมี **ความเป็นอารยชน** คือเน้นการเชียร์ที่เป็นระบบมีแกนนำคอยให้สัญญาณ อุปกรณ์ที่ทันสมัยและหลากหลาย รวมทั้งจะเน้นสร้างกำลังใจให้กับสโมสรของตนเองแต่จะไม่ใช้ความรุนแรงทั้งทางกายและทางวาจา ส่งผลให้มีกลุ่มผู้ชมจำนวนมากที่ประทับใจในรูปแบบดังกล่าวจนกลายมาเป็นแฟนคลับในที่สุด ซึ่งหากจะพิจารณาถึงมิติทางเศรษฐกิจแล้วจะพบถึงการขยายตัวของ การขายสินค้าทั้งเสื้อสโมสร ผ้าพันคอ หมวก ธงตราสโมสรและผลิตภัณฑ์สินค้าอื่น ๆ อีกมากมาย จนทำให้สโมสรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ผ่านการผลักดันจากการทำกิจกรรมและแสดงออกทั้งในและนอกสนามแข่งขันของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ

จากที่กล่าวมาในช่วงต้นทั้ง 8 ประเด็นถือเป็นปัจจัยร่วม ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้กลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดเกิดขึ้น แต่ยังมีประเด็นอื่นๆที่มีความเฉพาะและเป็นแรงผลักดันที่แตกต่างออกไปได้ เช่น การเป็นคนในครอบครัวของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ หรือการเป็นเจ้าของหน้าทีของสโมสร เป็นต้น

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างที่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดจะมีภูมิหลังของความชื่นชอบกีฬาฟุตบอลเป็นสำคัญ แต่จะมีความแตกต่างในประเด็นของช่วงเวลา ลักษณะความสนใจของการติดตาม(ฟุตบอลไทย - ฟุตบอลต่างประเทศ) เป็นต้น และจากการศึกษาผู้วิจัยพบว่ามี 3 ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับ

1. การที่ติดตามฟุตบอลต่างประเทศมาก่อนกล่าวคือ การที่ฟุตบอลต่างประเทศมีรูปแบบการจัดการแข่งขัน โฆษณา ประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นมืออาชีพทำให้ผู้ชมกีฬาฟุตบอลในสังคมไทยมีความนิยมในการบริโภคฟุตบอลต่างประเทศและรับเอาวัฒนธรรมการเชียร์กีฬาบางอย่างมาอย่างต่อเนือง เห็นได้จากการที่ทีมฟุตบอลสโมสรต่างๆ จากต่างประเทศมักเข้ามาทำการแข่งขันในลักษณะกระชับมิตรกับทีมชาติไทย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะสามารถสร้างความสนใจและได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี จากความนิยมในลักษณะดังกล่าวทำให้เมื่อสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดสามารถพัฒนาการจัดการองค์กรกีฬาและรูปแบบการแข่งขันได้อย่างมีมาตรฐานระดับสากลทำให้แฟนฟุตบอลที่นิยมในการติดตามฟุตบอลต่างประเทศตื่นตัวและเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้อย่างต่อเนื่องเพราะสามารถตอบสนองต่อรสนิยมหรือความชื่นชอบที่มีต่อการแข่งขันกีฬาฟุตบอลได้อย่างดี

2. การที่ติดตามฟุตบอลไทยมาก่อนกล่าวคือในอดีตนับว่าวงการฟุตบอลไทยมีความคึกคักในมิติของความสนใจผู้ชมจากสังคมและพัฒนากิจการด้านผลงานทั้งในระดับทีมชาติและสโมสรเป็นอย่างมาก ก่อนที่กระแสของฟุตบอลต่างประเทศและความถดถอยของการบริหารจัดการในวงการฟุตบอลเองที่มีส่วนสำคัญให้ความนิยมของวงการฟุตบอลไทยลดลง ท่ามกลางความเจ็บปวดของกระแสความสนใจจากสังคม วงการฟุตบอลไทยพยายามปรับตัวโดยพัฒนารูปแบบการจัดการแข่งขันรวมทั้งส่งเสริมให้สโมสรฟุตบอลต่างๆ พัฒนาคุณภาพการบริหารเพื่อทั้งเรียกศรัทธาคืนจากแฟนฟุตบอลชาวไทยและเพื่อให้ผ่านการรับรองจากสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชียเอง ผลประการหนึ่งที่สำคัญคือเกิดสโมสรฟุตบอลได้พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการอย่างเป็นมืออาชีพจนสามารถเกิดกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับที่ให้การสนับสนุนการแข่งขันของสโมสรนั้นๆ ซึ่งกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเต็ดเองส่วนหนึ่งก็เป็นผู้ที่ติดตามฟุตบอลไทยมาอย่างยาวนานผ่านประสบการณ์ทั้งในยุคแห่งความรุ่งเรืองและ

ความเจียบเหงา จนเมื่อเกิดความตื่นตัวในวงการฟุตบอลไทยอีกครั้งในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมาหลายคนได้ตัดสินใจให้การสนับสนุนและเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับของสโมสรแห่งนี้

3. ความตื่นชอบในท้องถิ่นนิยมกล่าวคือการที่การจัดการแข่งขันฟุตบอลอาชีพของไทยได้ขยายพื้นที่ออกสู่ภูมิภาคมากขึ้น ทำให้ความตื่นตัวทั้งจากลีกสูงสุด (ไทยพรีเมียร์ลีก) และการแพร่ขยายออกของกิจกรรมการแข่งขันไปยังต่างจังหวัดหรือแม้แต่ในกรุงเทพมหานครเอง ได้ส่งผลสำคัญประการหนึ่งคือคนในท้องถิ่นหรือชุมชนย่านใกล้เคียงกับที่ตั้งสนามแข่งขันได้รวมตัวกันเพื่อเป็นกำลังใจให้กับสโมสรฟุตบอลนั้นๆ การเกิดขึ้นของกลุ่มฟุตบอลแฟนคลับสโมสรเมืองทองหนองจอก อยู่ในเด็ตส์ส่วนหนึ่งก็เป็นผลจากการรวมตัวของกลุ่มคนในย่านนนทบุรีและพื้นที่ใกล้เคียงกับเมืองทองธานี ที่มีความพยายามจัดกิจกรรมเพื่อรวมตัวให้การสนับสนุนสโมสรแห่งนี้ จนในปัจจุบันกล่าวได้ว่ากลุ่มท้องถิ่นนิยมได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในวงการฟุตบอลไทยไม่เพียงแต่สโมสรแห่งนี้เท่านั้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. การศึกษาวิจัยเพื่อทบทวนแนวคิด ทฤษฎีทางสังคมวิทยาการกีฬาจะสามารถสร้างให้เกิดการวิพากษ์ ตลอดจนการทำความเข้าใจฐานคิดของการศึกษาด้านนี้ได้มากขึ้นเพราะที่ผ่านมาการทบทวนเอกสารตลอดจนการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ผ่านองค์ความรู้ทางสังคมวิทยาการกีฬาในสังคมไทยยังมีอยู่อย่างจำกัด

2. การศึกษาวิจัยเพื่อทำความเข้าใจพัฒนาการนโยบายของสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งประเทศไทยและสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยตลอดจนสามารถนำไปสู่การวางนโยบายเพื่อการพัฒนาการแข่งขันฟุตบอลอาชีพของไทยในอนาคตได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวงการฟุตบอลไทยในอนาคตได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. การศึกษาวิจัยอิทธิพลของวงการกีฬาตั้งแต่สโมสร นักกีฬา ผลิตภัณฑ์ที่มีต่อสังคมจะสามารถเข้าใจพื้นฐานอุดมคติ ตัวแบบด้านพฤติกรรมและการยอมรับคุณค่าทางสังคม ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นแบบแผนในการส่งเสริมให้เยาวชนในสังคมหันมาสนใจกับสุขภาพหรือการใช้เวลาว่างที่เกี่ยวข้องกับกีฬาได้

เอกสารอ้างอิง

ชาย โพลีธิตา. (2550). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2544). **กีฬาในระบบทุนวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บ้านพระอาทิตย์.

เนตรนภา ประกอบกิจ. (2545). **พัฒนาการของวัฒนธรรมฟุตบอลต่างประเทศในสังคมไทย พ.ศ. 2509 –**

2544. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Appadurai, Arjun. (1997) . **Modernity at Large**. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Bourdieu, Pierre. (1977). **Outline of a Theory of Practice**. Cambridge: Cambridge University Press.

Bourdieu, Pierre., and Wacquant, Loic. (1992). **An Invitation to Reflexive Sociology**. Chicago:

The University of Chicago Press.

DenZin, Norman. K., Lincoln, Yvonna. S. (eds). (1994). **Handbook of Qualitative Research**. California:

Sage Publication.

Dunning, Eric. (1999). **Sport Matters: Sociological Studies of Sport, Violent and Civilization**. New York:

Routledge Publishing.

Ritzer, George. (2000). **Sociology Theory**. Singapore: McGraw-Hill.